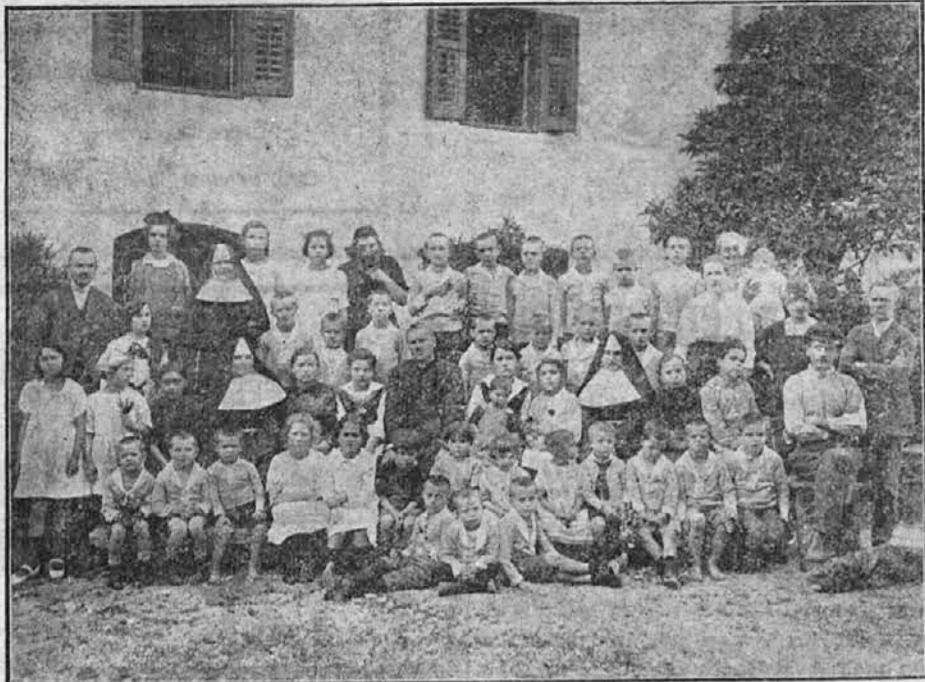

Slovensko sirotišče v Gorici

Nase sirote.

Edini slovenski zavod, ki sprejema in vzgaja naše sirote, je Slovensko sirotišče v Gorici, v ulici Ponte Isonzo. Dalekovidni možje so davno pred vojno zamislili tak zavod. Usmiljena srca so zbirala krajcar za krajcarjem, da so kupili pose-

stvo s stavbami po neki plemiški družini. Sirotišče ima danes trinadstropno hišo in prelepo posestvo. Zavod vodijo domače sestre, na čelu zavoda pa je neutrudljivi dr. Andrej Pavlica, profesor svetega pisma. Priporočamo zavod vsem radodarnim srcem.

Kako je s politiko

Francoske težave.

Poročali smo pred časom, da se pojde francoski finančni minister v Ameriko pogajati za odplačilo dolgov. Res je bil tam in se dalj časa prerekal z Amerikanci. Ponudil je približno polovico, Amerikanci pa so zavračali, češ Francija, ki trosi denar za vojno v Maroku, ne sme istočasno prositi za odpuščanje starih vojnih dolgov. Caillaux pa je trdo držal in govoril: če nečete tako, pa ne bo nič. Spoznali so, da se ne morejo zediniti in Francozi so se začeli odpravljati domov. Da se ne bi grdo videlo, so sklenili navidezen «zacasen dogovor». Po tem dogovoru bi plačala Francija letno 40 milijonov dolarjev. Caillaux je rekel, da bo to reč predložil svoji vladi, ker sam da se ne upa toliko obljubiti. Nato so se uljudno poslovili in Francozi so se odpe- ljali domov držeč «figo v žepu».

Italija upa, da bodo z njo Amerikanci bolj popustljivo ravnali, ker ona manj troši za vojaštvo. Bomo videli.

Čiherin roma.

Najznamenitejši dogodek zadnjega tedna je bil obisk ruskega komisarja za zunanje reči Čiherina v Varšavi in v Berlinu. Čiherin je poleg češkega Beneša edini dolgotrajni zunanji minister v Evropi. On je izobražen diplomat stare carske šole, zna več evropskih jezikov ter ima zelo spreten nastop. On je ruski sovjetski republikni pridobil velik ugled v svetu.

Poljska in ruska republika sta v starem sovražstvu. Še po končani svetovni vojni sta se krvavo lasali in boljševiki so ze stali pred Varšavo. Sedaj se pa kar naenkrat znajde Čiherin v Varšavi kot gost poljske republike. Zakaj? Razlog je angleško-ruski spor. Ker je Anglež prav po otročje zaverovan v Nemce, razume se, da je sovražen Poljakom. Rus pa tudi rabi zaveznikov za borbo proti Angliji. Zato je Poljakom prijazno roko podal in pokazal, da svet ne more računati na večno sovražstvo med največjima slovanskima državama. Rusiji ze tako ni treba poljskih dežel; če se torej tudi na poljski strani poleže vroča kri, bo mirna sosesčina prav lahko mogoča. Potem se tudi odpro meje za trgovino in poljska velika industrija bi zelo rada prodajala svoje izdelke Rusom in kupovala od njih surovine. Dovolj razlogov, da se pobotajo.

Še v Nemčijo.

Tudi v Berlinu je Čiherin zanesla pot. Šel je pregovarjat Nemca, naj se ne za-

nese preveč na angleške obljube. Zdaj se Anglež Nemcu laska, da bi lazje udaril po Rusih, toda potem mu bo takoj spet pristregel perot. Bolje bo, da Nemeč potegne z Italijo, ker ona mu bo dala prosto roko na zapadu in vsa zapadna morska pota in mu pomagala oklestiti Angleže.

Tako si skuša ruska diplomacija zagotoviti poljsko in nemško prijateljstvo, da bi imela varen hrbet, kadar bo delala na Vzhodu težke račune z Anglijo.

Čiherinovi obiski so vesel znak, da se Rusija vedno bolj uveljavlja na odru svetovne politike. Sprava s Poljaki je pa tudi dober znak za bodoče razmerje vseh slovanskih narodov do njihove naravne zaščitnice Rusije.

Italija.

Za letošnjo jesen obetajo fašisti velike reforme vladnega sistema. Vse občine, ki nimajo več kakor 5000 prebivalcev, bodo izgubile volilno pravico ter jim bo vlada župane nastavljal. Rim pa dobi posebnega «gubernatorja». Prefekti bodo znanprej imeli večjo moč, deželni zbori pa manjšo kakor doslej. Edina priznana delavska zveza bo fašistovska, druge ni. Ministerski predsednik bo imel se večjo moč nego doslej in bo njegova ustavna odgovornost proti državnemu zboru omejena. Dalje se govori, da bo vlada zasegla premoženje tistih politikov, kateri so šli na varno iz države, ter jim bo vzela državljsanske pravice.

Turinski list «La Stampa», glasilo Giolittijevih liberalcev je o priliki vojaških manevrov pisal, da so vojaški škodo delali. Vlada je list brz ustavila in ze ne izhaja več, državni pravnik pa je vložil obtožbo proti uredniku, češ da je zalil državno vojsko.

V dunajskem državnem zboru je nemški socialist Ellenbogen nekaj rekel čez Italijo in Mussolinija. Kaj je rekel, tega laški listi ne ponavljajo, poročajo pa da je zastopnik Italije ostro protestiral pri dunajski vladi, ker je Ellenbogen zalil čast Italije. Laški listi zelo jezno pišejo črez predrznega socialista. Dunajska vlada se je sicer uradno opravičila, a zdi se da bo Italija zahtevala še kakšno slovesno zadoščenje.

V Firencah se je zgodil zopet političen uboj. Fašistovski veljak, vitez Luporini, je bil ubit z revolverjem na stopnicah tujege stanovanja, ko je šel strahovat nekoga framasona Bandinellija. Ustrelil ga

je drugi framason Benciolini. Nastal je po mestu hrup. Benciolinija so končali kar na cesti. Ubit je bil v rabuki tudi advokat Gustav Consolo, hud nasprotnik

fašizma. Pisarne raznih framasonov so bile napadene in razmetane. Pogreb ubitega fašista so naredili z vsemi mogočimi slovesnostmi.

Naše načelno stališče glede sloge

Prava in pristrana sloga je ze po svoji naravi mogoča le med ljudmi istega mišljenja. Da pa na Primorskem nismo vsi istega mišljenja, to je razumnim ljudem tudi ze jasno. Jasno je pa tudi, da se nasprotnikom ne more vbiti v glavo drugo prepričanje s polenom. Tudi to je gotovo, da se ideje ne dajo zatreti z zunanjo silo, ampak le z močjo duha. Sloga po starem načinu, ki je veljal pred 50 leti, je danes nemogoča, ker ne moremo zgodovinskega razvoja kar enostavno poriniti nazaj. Kdor to zahteva, ne misli pošteno in odkritosrečno. Iskati moramo podlage za potrebno slogo v sedanjih razmerah, kakor so se tekom desetletij razvile, bodisi z našim sodelovanjem, bodisi tudi proti naši volji.

Dejstvo je, da zadnjih 50 let slovenske zgodovine obsega velik preobrat v vsem našem narodnem življenju. O razširjenju svobodomiselnosti na eni strani in o pozitivni katoliške zavesti na drugi strani, smo ze pisali. Ozreti se moramo ze na socialni in gospodarski razvoj.

Gospodarski liberalizem.

To je bila ideja, ki se je v knjigah razvila in razpasla ze v 18. stoletju pred Veliko francosko revolucijo. Revolucija, katera je izbruhnila l. 1789, je razbila najprej na Francoskem stare socialnogospodarske ustanove in običaje ter tudi v praksi naredila prosto pot liberalnim načelom. Iz Francije širilo se je novo gibanje v naslednjih desetletjih na vse strani po Evropi. V Nemčiji in Avstriji je liberalna revolucija s silo udarila na dan sele l. 1848. V naslednjem četrtletju je bila v Avstriji doba liberalne zakonodaje in širjenja liberalnih idej med širše kroge inteligence in ljudstva. Na ta način smo tudi Slovani prišli pod vpliv liberalizma.

Kaj uči liberalizem.

Osnovna misel gospodarskega (enako kakor tudi verskega in kulturnega) liberalizma je **popolna svoboda** posamezne osebe, katera ne sme biti vezana na nobene vezi ne socialnega, ne gospodarskega, ne moralnega značaja. Ker se posameznik po latinsko zove «individuum», zato se liberalni nauk tudi naziva «individualizem».

V času, ko je liberalni nauk jel razgrajati po glavah učenjakov, je bila gospodarska svoboda posameznika močno omejena in vezana. Kmet ni bil gospodar zemlje, ni je mogel ne prodati, ne zamenjati, ne zapiti brez privoljenja fevdnega gospoda. Rokodelec ni mogel začeti «na svojo roko» brez dovoljenja svoje strokovne zadruga (ceha). V vojaškem in uradniškem stanu je težko kaj napredoval, kdor ni imel plemiškega naslova. Še največ prostosti je bilo v trgovskem stanu.

Stara socialno-gospodarska uredba iz srednjega veka je bila res potrebna te ali one časa primerne preosnove. Toda njena temeljna črta — **kolektivizem, organizacija** — je bila v bistvu dobra, ker odgovarja potrebam človeške narave.

Zakaj je liberalizem napačen.

Revolucija leta 1789. in 1848. je pod vplivom liberalizma razbila marsikaj starega, ker je bilo potrebno predelave. Toda ni se ustavila na meji dobrega in slabega. Šla je daleč preko mere. Hotela je uničiti sploh ves družabni kolektivizem, vso meddružabno organizacijo. Edina organizacija naj bi bila država. Ne več družinske oblasti, ne več občinske avtonomije, nič deželnih zborov, nič strokovnih društev, ampak samo država-zan-dar in civilist stev. toliko in toliko. To je ideal liberalizma in zato je liberalizem napačen. On se protivi sami naravi, katera je človeku dala čut in voljo za vsakovrstno združevanje.

Odpor.

Na Francoskem je ze pred sto leti v knjigah začela kali poganjati misel socializma. Kaj kmalu se je namreč pokazalo v praksi, da liberalna popolna svoboda koristi le preveč bogatim in predrznim, da pa revež in štrmak s tisto svobodo ne more do svojih pravic. V vsem javnem gospodarstvu je zavladal fabrikant in bankir, v politiki pa advokat. Kmet in delavec sta ostala v marsikaterem pogledu še na slabšem, kakor sta bila poprej. Vse to so videli možje, katerim je bila pri sreči ne samo državna glori-rija, ampak tudi usoda ubogega civilista. In tako je prišlo do socializma. Leta 1848. je izšel program modernega brezverskega socializma, Marxov manifest in nekaj pozneje (1867.) njegov «Kapital», kateri še danes velja brezbožnim socialistom kot evangelij nove dobe.

Napaka socializma.

Bistvena trditev brezbožnega socializma je, da taji vso samostojnost človeške osebnosti, ter posameznika usuznjuje zamisljeni socialistični državi. Vsc je družba, oseba nič.

Dasi je izhodna trditev socializma premočrtno nasprotna liberalnemu individualizmu, v praksi prideta oba do istega učinka. Liberalizem usuznji človeka vojaško-uradniški državi, socializem ga usuznji boljševiški sovjetsko-vojaški državi. Ta resnična skušnjava je najboljši dokaz, da skrajne trditve in pretirane ideje niso zdrave in ne morejo služiti kot trajna podlaga za primerno uredbo človeške družbe.

Srednja pot.

Srednjo pot med liberalizmom in socializmom so zamislili ze v preteklem stoletju plemeniti možje krščanskih nazorov pri raznih narodih. Prvo sled vidimo na Angleškem. Globoki misleci te smeri so bili tudi na Francoskem, v Nemčiji in Avstriji. Krščansko-socialno gibanje se tedaj ni začelo na Kranjskem (dasi bi bili s pravico na to ponosni, samo če bi bilo res), prišlo pa je tekom časa tudi k Slovincem. Najodličnejši mislec, pisatelj, govornik in neutrudljiv delavec te nove smeri je bil slavni dr. Janez Evangelist Krek, mož, kateremu ni mogoče očitati kranjske ozkosrčnosti.

*

Razvoj zgodovine je prinesel seboj liberalizem in socializem, prinesel je tudi krščanski socializem. Zato se zaman upirajo primorski liberalci, da bi novim idejam pot zaprli. So se sicer zarotili, da bodo to izpeljali, toda narodu s tem nikakor ni posluženo. Zato tudi vpitje o slogi ni odkritosrečno.

Mali list v vsako hišo, v vsako slovensko družino!

Zobozdravniški ambulatorij
TRST, v. Settefontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure

Ljudske cene.

Glasom odredb ministrstva javne prosvete iz let 1923. in 1924. se mora vršiti pouk v verstvu na vseh ljudskih šolah v materinem jeziku. (Glej „Scuola di Confine“ februar 1924.) **Učne šolske knjige prodaja Katoliška knjigarna v Gorici, via Carducci 2**

GOSPODARSTVO

Spravljajte sadje o pravem času

Pri spravljajanju sadja smo pri nas vobče se silno nazadnjaški. Nele da se s sadjem pri spravljajanju splošno ravna zelo malomarno, ponekod prav divjaško, tudi pravega časa za spravljajenje ljudje največkrat ne vedo. Posebno greše v tem, oziru pri spravljajanju jabolk in hrušk.

Sicer pravimo, da se sadje spravlja, ko je zrelo. Toda baš tega ne ve vsakdo, kdaj je ta ali ona sorta sadja zrela za trganje. Poletno in jesensko sadje spravlja navadno prepozno, zimsko pa prezgodaj. Posebno noče ljudem v glavo, da poletnih in jesenskih jabolk in ranih hrušk ne smemo pustiti na drevju tako dolgo, da bi popolnoma užitno dozorele in same popadale na tla. Tako imamo vsestransko škodo. Sad, ki pada z drevja, se obtolče in pokvari. Ker ne pade več naenkrat, se vse razlepe, da nič ne zaleže. Vrhutega pa nima pravega okusa, ako se na drevesu zgodi in zmeči. Namesto da bi bil sad sočen, postane močnat, suh.

Vse boljše poletne in jesenske namizne hruške in jabolka, ki zorijo julija, avgusta do srede septembra, potrgajmo takoj, ko začno izpreminjati barvo in posamezni plodovi (navadno piškavci) začno odpadati, ne glede na to, da je večina ploda še zelena in neuzitna. Tako sadje v shrambi pozori v nekaj dneh ali najkasneje v dveh tednih, se lepo pobarva in postane mnogo bolj sočno in okusno nego je ono, ki ga pustimo popolnoma dozoreti na drevesu. Kdor tega ne veruje, pa naj poskusi vsaj z nekaterimi plodovi. Prepričal se bo, kaka velika razlika je med sadjem, ki je bilo o pravem času potrgano in je pozorelo v shrambi, in onim, ki je ostalo na drevju in ondi dozorelo.

Še enkrat pa povdarjamo, da velja to samo za poletno in jesensko sadje. S poznim zimskim sadjem moramo ravnati pa ravno nasprotno. Zanj je pa tembolje, čimdalje ga pustimo na drevju. Prav posebno so v tem oziru občutljivi kosmači (kanadka, damasonsko, francoski kosmač i. dr.) in pa pozne zimske hruške (zimska dekanka, olivijerka, krasanka i. dr.). Ako jih spravimo prezgodaj, se v shrambi ne zgodijo, ampak ostanejo trde kakor repa, pozneje zvenijo in so sirove popolnoma neuzitne. Zlasti prezgodaj potrgane zimske hruške niso za drugo rabo nego za kuho. Zato bi zimsko sadje moralo ostati na drevju najmanj do konca septembra, nekatero pa še dolgo v oktober, šele tedaj je zrelo in se bo v shrambi ugodno razvijalo.

Toliko vobče. Sicer se je pa treba pri spravljajanju ravnati tudi po posebnih lastnostih posameznih sort in še po raznih drugih okoliščinah. Take sorte, ki posebno rade odpadajo, spravljamo prej nego one, ki se trdno drže na drevju, sorte z gladko, mastno kožo prej nego kosmate, gospodarske sorte prej nego namizne. Tudi lega in vreme je merodajno. V prav toplih solnčnih legah je sadje prej zrelo nego v senčnih, v vetrovnih legah ga moramo prej spraviti nego v mokrih in mrzlih. Na starem, zlasti pa na bolehnem drevju je sadje tudi prej zrelo nego na mladem, zdravem in bujno rastočem, na pritličnem drevju prej nego na visokodebelnem.

Glede vremena ob spravljajanju je treba paziti, da spravljamo sadje ob suhem, lepem vremenu. Tako sadje je mnogo bolj trpežno nego ono, ki je bilo spravljeno v dežju.

Drobiž za gospodinje.

Motovilec. Dokler ne cveto še rože, v čišlih so pri nas vijolice — je pel veliki Prešeren. Ravnotako lahko rečemo o motovilecu. Dokler imamo drugih solat na izbero, se ne menimo za motovilec. A pride zima in zgodnja pomlad takrat zraste

motovilecova veljava. Motovilec prezimi na prostem. Sejemo ga koncem avgusta na pripravljeno vrtno gredico. Pri setvi namešamo med seme drobnega peska, zato da setev ne bo pregosta. Nabiramo ga pozno v jeseni, celo zimo in zgodaj pomladi. Glede zemlje ni posebno izbirčen, raste v vsaki zemlji, a v dobri rahli je bolj nežen in sočnat. Za zimsko uporabo ga pokrijemo z listjem, še bolje je s smrekovimi vejami, zato, da pri odkidavanju snega ne ranimo nežnih listov. Najbolj priporočljive so tri vrste in sicer ruski, laški in holandski.

Kompavina korenina (bodeča neza) je znana pomoč za prašiče, ki niso jesci. Pri vsakem krmljenju nareži malo sveže korenine ali postopaj s prahom posušene in stolčene korenine. Konji se lepo redijo, če dobijo dalje časa vsak dan malo kompave. Večina tistih redilnih praskov za konje, ki jih ponujajo za drag denar, sestoji iz stolčene kompavine korenine.

Paradižnikova mezga. Dobro dozorele sadove oberi, odstrani kar je gnilega, deni v lonec, pokrij in postavi na kraj šteditnika, da se sadovi zanehaajo. Potem jih stresi na rešeto, da se voda popolnoma odcedi. Odcejene pretlači skozi sito. Na 1 kg soka prideni pol kg sladkorja in kuhaj pol ure. Shlajeno deni v kozarce, zaveži s pergamentnim papirjem in shrani na suhem prostoru. Za sladke make je tako pripravljena mezga zele dobra.

Lisaje in grinte odpravi mazilo iz česna in medu ali iz galuna in medu. Česen ali galun se stolče in primeša medu (vsakega pol). Namaži na platno in naveži. Izpirati je treba grinte z žkuho ovsene slame.

Zdravila podražena. Tržaški lekarnarji so z dnem 1. oktobra dvignili ceno zdravil v skladu z raznimi lekarnami po Italiji. Tako je n. pr. jodova tinktura podražena od 5.91 na 11.30 za 50 gramov, ricinovo olje od 1.41 na 2.80 za 300 gramov. Cene so se torej podvojile in za nekatere snovi celo potrojile.

Gene po Italiji. Pšenica: Mantova 190-195. Lenjago 180-185. Pavijska, Ferrara, Padova, 180-185. Koruza: Ferrara 112-118. Padova 115-120. Rovigo 116-122. Trevizo 118-123. Vičenca 112-115. Živina: Ferrara, vprežni voli 500-600 lir stot zive teže, voli za mesarja 525-575, krave za mesnico 500-550. Rovigo, voli 480-500, krave 440-470; teleta 600-700. Trevizo, vprežni voli 500-600, voli za mesnico 470-530, teleta 750-850. Seno: Ferrara, majska 47-49. Rovigo 50-56. Trevizo 58-65. Vičenca 55-62.

Gene v Trstu na debelo dne 7. X. 1925.
Grozdje 200 do 320 lir stot, jabolka 100-240, paradizniki 80-100, verzote 100-120, glavnat zelje 80-100, kisló zelje 170-190, sladka repa 50-60, kislá repa 90-100, karfioli 180-220, krompir 65-70, fižol v stročju 100-200, drva bukova frišna 21 do 22 lir stot.

Tiskarna S. Spazzal - Trst

Cerkvena umetnost - Dober tisk
NOVA TRGOVINA
ENRICO TOFFOLETTO
TRST, Via del Pesce 4
Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podobic, svetinj in drugih nabožnih predmetov.
Cerkvena obleka in potrebščine.
KONKURENČNE CENE.

Katoliška knjigarna

v Gorici (Montova hiša) ima veliko izbiro šolskih zvezkov, knjig, šestil, risarskih blokov, črtala, sploh vse šolske potrebščine v zelo veliki izbiri.

Prodaja se na drobno in na debelo.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

specijalist

za zobne in ustne bolezni sprejema

v Gorici na Travniku št. 5, II.

od 9-12 in od 3-5

Privatna klinika

D. Cicero

v Postojni

izvršujejo se vse kirurške in notranje

operacije

vsá električna zdravljenja

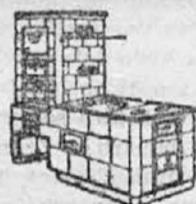
Žarki X.

Josip Ostrouška

Opčine

(VILLA OPICINA)

ZALOGA dvokoles in šivalnih strojev «Singer» in potrebščin. — Mehanična delavnica za vsa popravila
Prodaja tudi na obroke.

Poprava
Spopelnitve

Andrej Purič

Kovaški mešter

TRST

Via Media št. 6

Izvršuje

Vsakovrstna stavbena dela. — Železne ograje in omrežja. — Takojšnja izvršitev. Štedilniki vseh vrst. Izdeluje tudi železne roletes.

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu: Via XXX Ottobre 11

Brzovjavni naslov: Bancalubiana - Telefona: 5-18, 22-98

Podružnice:

GORICA, Brežica, Celje, Črnomelj, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, N. Sad, Ptuj, Sarajevo, Split.

Centrala v Ljubljani

Dejniška glavica in rezervni sklad: 60.000.000 dinarjev

Bavi se z vsemi bančnimi posli. — Sprejema vloge na vložne knjižice ter jih obrestuje z 4%, a vloge na tekoče račune v lirah in v dinarjih po dogovoru najbolje. — Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice (SAFES)

Blagajna je odprta od 9^{1/2} do 12,30 in od 14^{1/2} do 16 ure.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diplomu in zlato svetinjo

Trst via Cappin 5 pri Sv. Jakobu Trst

KADAR KUPUJEŠ ČEVLJE, MISLI NA VSE:

- 1.) da bo zdravo za nogo,
 - 2.) da bo elegantno,
 - 3.) da bo trdno,
 - 4.) da bo cena primerna.
- FORCESSIN TE ZADOVOLJI V VSEH TOČKAH.

Slovenci! Kupujte samo pri FORCESSINU!